

T I J D S C H R I F T

VAN HET

NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- en PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK:

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

2^e Jaargang

AMSTERDAM

G. THEOD. BOM EN ZOON

1894

J. A. SMITS VAN NIEUWERKERK.

In memoriam.

Den 17^{den} October overleed te Dordrecht, tengevolge van asthmatische aandoeningen, de heer JAN ANTHONY SMITS VAN NIEUWERKERK. In deze stad, die zich met recht verheugen mag de geboorteplaats te zijn geweest, van tal van wetenschappelijke mannen en begaafde kunstenaars, in wier midden juist in de laatste jaren een nieuw jong leven, vooral op kunstgebied, is ontwaakt, moest een man als SMITS VAN NIEUWERKERK zich geheel op zijne plaats gevoelen.

Geboren te Dordrecht, heeft hij een groot deel van zijn werkzaam leven aan de algemeene belangen van zijne geboorteplaats mogen wijden. Het moet ons verwonderen, als wij uit de volgende regelen zullen zien, hoe bij zulk eene uitgebreide werkkring SMITS nog den tijd heeft kunnen vinden, eene verzameling van ongeveer 4000 Nederlandsche munten en penningen bijeen te brengen, die bijna alle stukken bevat, welke

voor zijne geboortestad van belang zijn. Wil men zich hiervan overtuigen, men sla slechts den catalogus der Tentoonstelling van Oude en Nieuwe Kunstnijverheid in 1892 te Dordrecht gehouden, eens open, en de *afdeeling III Gedenkpenningen*, zal u doen zien, hoeveel merkwaardigs en zeldzaams de overledene daar heeft 'ten toon gesteld. Het is daarom zeer te betreuren, dat hij bij testamentaire beschikking bepaald heeft, deze fraaie collectie in 't openbaar te doen verkoopen.

SMITS heeft niet veel in tijdschriften of in afzonderlijk uitgegeven werkjes geschreven; de oorzaak daarvan zal zeker wel gelegen hebben in zijne overige drukke bezigheden, want dat SMITS niet alleen verzamelaar, maar ook door en door kenner was van de stukken die zijn rijk kabinet versierden, kunnen de uitgebreide beschrijvingen getuigen, die in het Repertorium van Mr. J. DIRKS voorkomen. Bijna overal wanneer er daar van Dordrechtsche penningen sprake is, zijn die aantekeningen van zijne hand.

Eén geschriftje is mij evenwel van hem bekend, dat niet in den handel en getiteld is: *Beschrijving van den nieuwen eere- of prijspenning van het teekengenootschap Pictura te Dordrecht, met een korte beschrijving van dat genootschap. Dordt 1864*. In vloeienden stijl beschrijft hij daarin de geschiedenis van *Pictura*, van de stichting in 1774 tot op heden (1864).

SMITS was sedert 1836 als werkend lid aan dit genootschap verbonden, en vervulde er herhaalde malen de plaats van bestuurslid.

Ook aan ons Genootschap nam hij een werkzaam deel.

Ofschoon geen *lid-oprichter*, was hij toch in hooë mate met de tot standkoming van ons Genootschap ingenomen. Zoo verscheen reeds in de eerste aflevering van ons Tijdschrift eene korte opwekking van zijne hand tot het doen aannemen van een algemeenen muntmeter, aan welk verlangen spoedig daarop, door den heer JOH. W. STEPHANIK, op zulk eene uitmuntende en afdoende wijze is voldaan.

De gedachtenis aan zijn werkzaam leven vinden wij bewaard in een zilveren gedenkpenning, geslagen ter gelegenheid van zijn 25-jarig huwelijk met mej. J. P. D. BOUVY, in Juli 1871. *) Nuttig is zoo'n opsomming van feiten op eene medaille zeker wel, maar artistiek in geenen deele. Aan de hand van dezen penning leeren wij, dat hij geboren is te Dordrecht den 6 Oct. 1820. Reeds op jeugdigen leeftijd tot secr. rentmeester van het geneesk. gesticht van krankzinnigen aangesteld (1841), verwierf hij in 1844 de acte van

---

*) De penning, door ELION gesneden, heeft op de Vz. de geslachtswapens en op de Kz. eene omschrijving met juiste data van al de betrekkingen en eereposten die SMITS tot dien datum vervulde.

candidaat-notaris. Een jaar daarna als gewoon schutter in dienst getreden, klom hij al gaandeweg op tot den hoogen rang van luitenant-kolonel der schutterij (1874). Op dezen laatsten titel was de overledene bijzonder gesteld, en bezocht in dezen rang meermalen de schuttersvergaderingen hier te lande. Tal van andere bezigheden namen nog zijn tijd in beslag, zoo was hij adm. bij de algem. begraafplaats, secr. en daarop voorzitter van den militieraad, en werd militie-commissaris in 1879. Neemt men daarbij in aanmerking, dat hij sedert Maart 1864 lid van de Staten van Zuid-Holland was, welke eervolle betrekking hij tot bijna aan zijn dood toe vervulde, dan zal zeker ieder getuigen dat hij een uitstekend, nuttig lid in de maatschappij geweest is. Z. M. de Koning benoemde hem in 1871 tot officier in de Orde van de eikenkroon. In DIRKS Ned. Gedenkpl. wordt onder N°. 648 een draagpenning beschreven, door SMITS in het steekspel der Rijschool te Dordrecht als prijs behaald; wel een bewijs dat hij bij zijne vele werkzaamheden, ook nog tijd voor uitspanning wist te vinden.

Op politiek gebied behoorde SMITS tot de liberalen der oude garde, en was een groot aanhanger van het huis van Oranje »plus royaliste que le roi».

Hij was zeer behulpzaam om anderen te helpen en voor te lichten, zoo was het zijn lust

nog andere zaken dan penningen te verzamelen, en van deze dan, waar het hem het geschiktst voorkwam, ten geschenke te geven. O. a. werd door hem eene collectie middelburgsche teekeningen aan deze stad vereerd.

SMITS was sedert 1873 membre associé étranger de la société royale de numismatique belge, en lid van het Zeeuwsch Genootschap der wetenschappen.

De heerlijkheidsrechten van Nieuwerkerk a/d. IJssel, waarvan hij den titel voerde, zijn bij testamentaire beschikking vernietigd.

Ook voor het Nederl. Genootschap voor Munt- en Penningkunde is zijn heengaan weer een nieuw verlies, want velen heeft het jeugdige gezelschap reeds uit zijn midden moeten missen. Moge het »In memoriam" in de eerste jaren niet meer aan het hoofd van een artikel in dit tijdschrift gelézen worden en mogen de overblijvende leden zich steeds nauwer aan elkander aansluiten om met moed en vertrouwen voortwaarts te streven, immers »Concordia res parvae crescunt".

MARIE DE MAN.

Middelburg, Nov. 1893.
